

واژه نامه سیاست های کلی حوزه محیط زیست

مدیریت جامع منابع حیاتی: عبارت از فرایند تخصیص منابع طبیعی و انسان ساخت برای استفاده از محیط زیست و به منظور برآورده شدن نیازهای اساسی انسان بر اساس شرایط پایداری (کتاب حقوق و مدیریت محیط زیست دکتر ناصر محرم نژاد).

ایجاد نظام هماهنگ و یکپارچه مدیریت محیط زیست: مجموعه ای از مدیریت فعالیت های مختلفی شامل برنامه ریزی، حفاظت از منابع محیط زیست، پایش و ارزیابی وضعیت محیط زیست، قانون گذاری می باشد (کتاب حقوق و مدیریت محیط زیست دکتر ناصر محرم نژاد).

محیط زیست سالم: شامل جنبه هایی از سلامت انسان می باشد که با فاکتورهای شیمیایی، فیزیکی، بیولوژیکی، اجتماعی و روانی تعیین شده و کنترل و پیشگیری این عوامل در محیط زیست به گونه ای است که بر سلامت نسل حاضر و آینده تأثیرگذار می باشد (www.agins.com).

حقوق بین نسلی: هر نسل باید منابع آب و خاک را خالص و بدون آلودگی، همانند زمانی که این منابع بر روی زمین بوده اند حفظ کرده و برای نسل بعد باقی گذارد (یونسکو، پرمن، ۱۳۸۲: ص ۱۰۸).

آلودگی محیط زیست: عبارت است از پخش یا آمیختن مواد خارجی به آب، هوا، خاک به میزانی که کیفیت فیزیکی، شیمیایی یا بیولوژیکی آن را بطوریکه زیان آور به حال انسان یا سایر موجودات زنده و گیاهان، آثار و ابنیه باشد، تغییر دهد (ماده ۹ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست).

تخریب محیط زیست: کاهش بدون بازگشت سرمایه های زیست محیطی یا کیفیت محیط زیست که بیشتر نیازمند اقدام پیشگیرانه است تا پاکسازی و ترمیم (واژه نامه آمار محیط زیست ۱۳۸۴ - انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست).

پایش: اندازه گیری استاندارد شده مداوم یا مکرر و بررسی محیط زیست (هوا، آب، زمین، خاک) که اغلب برای کنترل و اعلام خطر به کار می رود (واژه نامه آمار محیط زیست ۱۳۸۴ - انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست).

آمایش سرزمین: فرایند تهیه طرح کاربری زمین شامل گزارش مسائل کاربری زمین، اهداف و مقاصد و خلاصه ای از جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده ها همراه با نقشه طبقه بندی زمین و گزارشی که توسعه مناسب و مقتضی در نواحی مهم به لحاظ زیست محیطی را توصیف و مشخص کرده باشد (شناخت محیط زیست ۱۳۸۸- دکتر وهاب زاده).

آلاینده محیط زیست: مواد و حرارت موجود در محیط غیرزنده (هوا، آب، زمین) که ماهیت، محل یا کیفیت آنها آثار نامطلوب محیط زیستی ایجاد می کند (واژه نامه آمار محیط زیست ۱۳۸۴- انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست).

توان اکولوژیکی: سنجش موجودی و توان نهفته سرزمین با ملاک ها و معیارهای مشخص از پیش طرح ریزی شده می باشد و به عنوان پایه و اساس آمایش سرزمین یا طرح ریزی محیط زیست کشور برای دستیابی به توسعه پایدار محسوب می شود (مقاله علمی و پژوهشی توان اکولوژیکی - پژوهشهای جغرافیای انسانی شماره ۷۷).

منابع طبیعی تجدیدپذیر: آن دسته از منابع طبیعی که موجودی آنها پس از استخراج در اثر رشد یا بازسازی می تواند به میزان اولیه برگردد. منابع تجدیدپذیر مشروط به آن دسته از منابع طبیعی اطلاق می گردد که استخراج آنها نهایتاً به میزانی می رسد که بیش از آن، تولید مجدد آنها غیرممکن گردد (واژه نامه آمار محیط زیست ۱۳۸۴- انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست).

تغییر اقلیم: نوسانات درازمدت نزولات آسمانی، دما، باد و سایر ویژگی های آب و هوایی زمین را معمولاً با لفظ دگرگونی یا تغییر اقلیم نشان می دهند (دایره المعارف علوم و مهندسی محیط زیست ۱۳۸۲- انتشارات فرزانه).

گرد و غبار: به ذرات جامد بسیار کوچک و سبک با قطر کمتر از ۵ میکرون اطلاق می شود که اثر فرسایش بادی و بیابان زدایی توسط باد تا مسافت بسیار طولانی جابجا شده و انتقال می یابد (www.doe.ir).

گرد و غبار: ذرات جامد ریز با قطر زیر ۷۵ میکرومتر که بر اساس وزن طی زمان ته نشین می شوند (سازمان بین المللی استاندارد ایزو ۴۲۹۵)

گرد و غبار: ذرات جامد، کوچک. آلاینده هوا که توسط نیروهای طبیعی مانند با، طوفان جابجا شده و منشاء آنها فرآیندهای انسان ساخت، خشک سالی، فرسایش و آتشفشان بوده

و دارای قطر بین ۱ تا ۱۰۰ میکرومتر دارند و به آرامی تحت تاثیر گرانش ته نشین می شوند (IUPC-۱۹۹۰)

اقتصاد سبز: عبارت است از نتیجه دستیابی به رفاه و عدالت اجتماعی همراه با کاهش چشمگیر تهدیدات محیط زیستی و اکولوژیکی یا به عبارت ساده تر رشد اقتصادی برابر با کربن کمتر، مصرف منابع با بهره وری بالا و شمول اجتماعی در راستای محیط زیست (سند ریو بعلاوه ۲۰ سازمان ملل ۲۰۱۲)

اقتصاد کم کربن: به اقتصادی گفته می شود که کمترین گازهای گلخانه ای را تولید می کند. یکی از مهمترین گازهای گلخانه ای، گاز دی اکسید کربن است که بر اثر مصرف سوخت های فسیلی در سطح زمین منتشر می شود. اقتصاد کم کربن، علاوه بر این که یکی از راه های مقابله با تغییرات آب و هوایی در سطح جهان می باشد، با توجه با اتمام منابع تجدید ناپذیر در کشورهای نفتی، می تواند جایگزین مناسبی برای این منابع در این کشورها باشد. (eco24news.com)

حسابرسی زیست محیطی: روش اندازه گیری هزینه های مربوط به (تنزل و افت) محیط زیست که ناشی از فعالیت های اقتصادی خانگی و صنعتی است. حسابرسی محیط زیست بستگی به اقدامات پیشگیرانه، ترمیمی، جایگزینی یا بازدارنده انتخاب شده دارد. (واژه نامه آمار محیط زیست ۱۳۸۴- انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست)

هزینه های محیط زیست: هزینه های وابسته به تخریب بالقوه یا بالفعل سرمایه های طبیعی که ناشی از فعالیت های اقتصادی می باشد. (واژه نامه آمار محیط زیست ۱۳۸۴- انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست)

مالیات سبز (مالیات بر انتشار آلاینده ها): مالیاتی با نرخ معین است که به هر واحد انتشار آلاینده ها و یا تخریب زیست محیطی تعلق می گیرد. (واژه نامه آمار محیط زیست ۱۳۸۴- انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست)

اخلاق محیط زیست: قواعد اخلاقی حاکم بر نگرش انسان نسبت به محیط زیست و قوانین اجرایی مربوط به نگهداری و مراقبت از محیط زیست. (واژه نامه آمار محیط زیست ۱۳۸۴- انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست)

اخلاق محیط زیست: مکتبی در فلسفه راجع به ارزش های اخلاقی محیط زیست، از جمله و به خصوص حق اشیاء و سیستم های غیرانسانی در محیط (شناخت محیط زیست ۱۳۸۸- دکتر وهاب زاده).

مسئولیت اجتماعی: تمام گروه های گوناگون در جامعه باید در حفاظت از اکوسیستمی که خودشان لاجرم جرئی از آن به شمار می آیند و سهمی ایفا کنند (انرژی، جامعه و محیط زیست ۱۳۸۴- دیوید الیوت - انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست).

سازمان های مردم نهاد محیط زیستی: سازمان های غیر دولتی به عنوان نهادها و موسسات کارآمد و مکمل بخش دولتی در تحقق اهداف توسعه پایدار است که ویژگی هایی نظیر عدم وابستگی به ساختار دیوان سالارانه و منابع دولتی (غیر دولتی بودن)، داوطلبانه بودن و غیر انتفاعی بودن آنها را از سازمان های دولتی متمایز می کند (مقیمی، محمد - ۱۳۸۳).

دیپلماسی محیط زیست: عبارت است از ایجاد بستری مناسب و کسب مهارت های لازم برای شرکت در مذاکرات جهانی محیط زیستی، توسعه پایدار و زمینه های مرتبط از طریق معاهدات بین المللی، کنوانسیون ها قطعنامه ها، و تبادل موافقتنامه های بین الدولی جهت دستیابی به محیط زیست مطلوب در مقیاس منطقه ای و جهانی (مقاله علمی دیپلماسی و محیط زیست - مرداد ۱۳۹۳)